

[Time:2.30 Hrs]

[Marks:75]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All question are compulsory.
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.

Q.1

a) Choose the correct alternative (Any-8)

8

1. _____ is a community occupying a common geographic area and having a common language and culture.
(Religion, Caste, Tribe)
2. The followers of _____ follow the teachings of Lord Gautam Buddha.
(Christians, Hindus, Buddhists)
3. Dowry harassment is a type of _____ violence against women.
(Criminal/ domestic/ political)
4. The _____ system refers to the classification of individuals based on their economic position in the society.
(class, caste, religion)
5. Due to _____ there are conflicts between the upper castes and the lower castes.
(Communalism/ Casteism/ Secularism)
6. Belgaum border issue dispute between the States of Karnataka and Maharashtra is an example of _____ .
(regionalism, linguism, casteism)
7. The Constitution of India came into effect on _____ 1950.
(26th Nov., 26th Dec., 26th Jan.)
8. _____ justice means that everyone must have sufficient opportunity to earn daily bread and satisfy basic needs.
(Social, Economic, Political)
9. Political parties recognized in _____ or more States are considered as national parties.
(six, five, four)
10. The urban areas in India are looked after by the _____.
(Municipalities, State, Panchayati Raj)

B. State whether the following statements are True or False (Any-7)

7

1. Traditional Hindu society was divided into four Varna's based on occupation of an individual.
2. The holy book of Zoroastrians is Bible.
3. Majority of the tribal's are engaged in industrial sector.
4. Ophthalmology is a branch of medicine that deals with the treatment of eye's problems.
5. Patriotism is a solution to communalism.
6. Regionalism can cause inter-state tension and confrontation.
7. According to the Indian Constitution, there are three types of emergencies.
8. The Constitution of India confers single citizenship.
9. The existence of political parties is not an essential requirement of a democratic country.

10. The President of Zilla Parishad has a term of two and half years.

Q.2 a.Explain in detail about the linguistic, religious and cultural diversity in India. 15

OR

b.Explain the status of Indian women from the Vedic period to the modern times.

Q.3 a.Discuss the inequalities caused by the caste system and suggest measures to overcome the problem of casteism? 15

OR

b.Describe the main features of regional conflicts in India. What is the impact of such conflicts on the Indian society?

Q.4 a.Define fundamental duties. Explain the fundamental duties of Citizens of India. 15

OR

b. Discuss in brief the salient features of the Indian Constitution.

Q.5 Discuss in detail about 73rd Amendment Act ,1992 and 74th Amendment Act , 1992 to the Constitution of India. 15

OR

Write short notes on (Any-3)

1. Caste-wise population of India
2. Urban characteristics.
3. Linguistic conflicts in India
4. Peace and communal harmony
5. Role of women in politics

[वेळ: २:३० तास]

[गुण:७५]

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.
 सूचना: १ सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २ उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.
 ३. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.

प्र.१

अ) योग्य पर्याय निवडा (कोणतेही-८)

१. _____ हा एक समान भौगोलिक क्षेत्र व्यापणारा ,समान भाषा बोलणारा आणि समान संस्कृती असलेला समुदाय आहे .
(धर्म, जात, जमात)
२. _____ चे अनुयायी भगवान गौतम बुद्धांच्या शिकवणीचे पालन करतात.
(ख्रिश्चन, हिंदू, बौद्ध)
३. हुंडयासाठी छळवणूक हा महिलां वरील _____ हिंसाचाराचा एक प्रकार आहे.
(गुन्हेगार / घरगुती / राजकीय)
४. _____ प्रणाली व्यवस्था म्हणजे/समाजातील व्यक्तींच्या आर्थिक स्थितीच्या आधारावर केलेले वर्गीकरण होय .
(वर्ग, जात, धर्म)
५. _____ मूळे उच्च जाती आणि खालच्या जातींमध्ये संघर्ष असतो.
(जमातवाद / जातीयवाद / धर्मनिरपेक्षता)
६. कर्नाटक आणि महाराष्ट्र या राज्यांमधील बेळगाव सीमा वाद हे _____ चे उदाहरण आहे.
(प्रादेशिकवाद, भाषावाद, जातिवाद)
७. भारतीय राज्यघटना _____ १९५० रोजी लागू झाली.
(२६ नोव्हें., २६ दि., २६ जाने.)
८. _____ न्यायाचा अर्थ असा आहे की प्रत्येकाला रोजची भाकरी आणि मुलभूत गरजा भागविण्याची पुरेशी संधी मिळणे .
(सामाजिक, आर्थिक, राजकीय)
९. _____ किंवा अधिक राज्यांमध्ये मान्यताप्राप्त राजकीय पक्षांचा राष्ट्रीय पक्ष म्हणून विचार केला जातो.
(सहा, पाच, चार)
१०. भारतातील शहरी भागांची देखभाल _____ च्या द्वारे केली जाते.
(महानगरपालिका, राज्य, पंचायती राज)

ब. खालील विधाने सत्य किंवा असत्य आहेत ते सांगा (कोणतेही-७)

८

७

१. पारंपारिक हिंदू समाज हा व्यक्तीच्या व्यवसायावर आधारित चार वर्णामध्ये विभागलेला होता.
२. झोरोस्ट्रीअन्सचा (पारशी) पवित्र ग्रंथ बायबल आहे.
३. बहुतांश आदिवासी लोक हे औद्योगिक क्षेत्रात गुंतलेले आहेत.
४. नेत्रविज्ञान ही औषधाची एक शाखा आहे जी डोळ्यांच्या समस्यांवर उपचार करते.
५. देशप्रेम हा जमातवादावर चांगला उपाय आहे.
६. प्रादेशिक वादामुळे आंतरराज्य तणाव आणि संघर्ष निर्माण होऊ शकतो.
७. भारतीय राज्यघटनेनुसार आपत्कालीन परिस्थितीचे तीन प्रकार आहेत .
८. भारतीय राज्यघटनेने एकेरी नागरिकत्व दिले आहे.
९. लोकशाही असलेल्या देशात राजकीय पक्षांचे अस्तित्व ही अत्यावश्यक गरज नाही.
१०. जिल्हा परिषदेच्या अध्यक्षांचा कार्यकाळ अडीच वर्षांचा असतो.

- प्र.२ अ.भारतातील भाषिक, धार्मिक आणि सांस्कृतिक विविधतेबद्दल तपशीलवार स्पष्टीकरण द्या
किंवा १५
- ब. भारतीय स्त्रीयांचे वैदिक काळापासून ते आधुनिक काळापर्यंतचे स्थान स्पष्ट करा.
- प्र.३ अ.जातिव्यवस्थेमुळे निर्माण होणाऱ्या विषमतेची चर्चा करा आणि जातीवादाच्या समस्येवर
मात करण्यासाठी उपाय सुचवा? १५
- किंवा
- ब. भारतातील प्रादेशिक संघर्षांच्या मुख्य वैशिष्ट्यांचे वर्णन करून संघर्षांचा भारतीय समाजावर काय
परिणाम होतो ते स्पष्ट करा.
- प्र.४ अ. 'मूलभूत कर्तव्ये' ची व्याख्या सांगून भारतातील नागरिकांची मूलभूत कर्तव्ये स्पष्ट करा. १५
- किंवा
- ब.भारतीय राज्यघटनेच्या ठळक वैशिष्ट्यांची थोडक्यात चर्चा करा.
- प्र.५ अ.भारतीय राज्यघटनेतील ७३वी घटना दुरुस्ती कायदा, १९९२ आणि ७४ वी घटना दुरुस्ती
कायदा, १९९२ बद्दल सविस्तर चर्चा करा. १५
- किंवा
- ब. टिपा लिहा (कोणत्याही-३)
१. भारतातील जातीनिहाय लोकसंख्या
 २. शहरी वैशिष्ट्ये.
 ३. भारतातील भाषिक संघर्ष
 ४. शांतता आणि जातीय सलोखा
 ५. राजकारणात महिलांची भूमिका

